

УДК 327.36:297(100)

Н. І. Романюк – кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Боротьба світового співтовариства проти «Ісламської Держави»

Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СНУ імені Лесі Українки

Проаналізовано діяльність світового співтовариства у боротьбі проти «Ісламської держави», визначено форми цієї боротьби та роль окремих держав і міжнародних організацій у ній.

Ключові слова: «Ісламська держава», тероризм, світове співтовариство, міжнародна безпека.

Romanyuk N. I. The Fight of the International Community Against «Islamic State». The paper analyzes the activity of the international community in the fight against «Islamic state» as well as defines the main forms of such struggle and the role of individual states and international organizations in it.

Key words: «Islamic state», terrorism, international community, international security.

«Ісламська Держава» (ІД) – це глобальна терористична організація, яка своєю діяльністю дестабілізувала ситуацію не лише на Близькому Сході, а й в інших регіонах світу й є загрозою міжнародній безпеці. За декілька років це утворення оголосило війну всьому людству й своєю діяльністю спричинило чимало політичних, економічних, релігійних та інших наслідків. Дослідження особливостей боротьби світового співтовариства з «ІД» є досить актуальним, оскільки допоможе зрозуміти перспективи відвернення цієї загрози та стабілізації ситуації в регіоні й у світі загалом.

Метою дослідження є аналіз діяльності світового співтовариства у боротьбі з терористичною організацією «ІД».

Результати дослідження. «Ісламська Держава» – це військове та політичне утворення, чії представники прагнуть створити нову державу до складу якої повинні входити Ірак, Сирія, Йорданія, Ліван, палестинські землі та частина Синайського півострова.

Дії угруповання сьогодні територіально обмежуються північно-східною частиною території Сирії й частиною території Іраку. Однак, її вплив поширюється не тільки на Сирію та Ірак. Бійці «ІД» беруть участь у бойових діях на території Лівії, Єгипту, Пакистану, Афганістану, а також у Нігерії, Ємені та Філіппінах.

«ІД» здійснює терористичні акти, грубі та систематичні порушення прав людини й міжнародного права, включаючи вбивства та переслідування цивільних осіб, масові страти, позасудові розправи, репресії з мотивів національної приналежності як щодо окремих осіб, так і цілих спільнот, здійснює викрадення людей, насильницьке переміщення шиїтів і релігійних меншин, вбивства дітей і нанесення їм тілесних ушкоджень, зґвалтування та інші форми сексуального насильства, а також численні випадки інших звірств.

Завдяки контролю територій, які мають природні ресурси й продажу їх на чорному ринку, бойовики поповнюють свої фінансові резерви. А чим більше в терористів буде фінансових засобів для функціонування, тим вища вірогідність захоплення нових територій, здійснення терактів на території інших держав та погіршення стану міжнародної безпеки загалом.

У березні 2016 р. приватна аналітична компанія The Soufan Group (SG) опублікувала звіт про бійців-іноземців, які воюють у рядах «ІД». За даними SG, від 27 до 31 тис. іноземних громадян 86 держав вирушили до Сирії та Іраку, щоб приєднатися до лав терористів та інших екстремістських організацій. За іншою оцінкою (ЦРУ, США), у вересні 2015 р. число іноземних бойовиків у Сирії перевищувало 30 тис. осіб із більш, ніж 100 країн світу [7].

«ІД» – це глобальна терористична загроза. Вона завербувала по всій земній кулі тисячі іноземних бойовиків для протиправних дій у Сирії й Іраку, а також вона застосовує технології для поширення екстремістської ідеології насильства та підбурювання до вчинення терористичних актів. Як йдеться у Резолюції 2170 Ради Безпеки ООН, тероризм може бути переможений за допомогою тривалих і всебічних зусиль, включаючи активну участь і взаємодію всіх держав [3].

Офіційно коаліція для боротьби з «ІД» була зібрана зусиллями США у серпні 2014 р. В міжнародну коаліцію входять як окремі країни, так і цілі групи представників, зокрема, НАТО, Ліги арабських держав й ЄС. Вона мала на меті продемонструвати єдність зусиль світового співтовариства у боротьбі з цією загрозою.

Питання боротьби з «ІД» обговорювалося на Уельському саміті НАТО 4–5 вересня 2014 р. Країни-члени НАТО вирішили надати військову підтримку іракським партнерам, блокувати потік іноземних бойовиків, перешкоджати фінансуванню організації та делегітимізації ідеології угруповання [2].

Країни-члени Ліги арабських держав вирішили створити союзні збройні сили організації, які можуть бути використані проти бойовиків «ІД». Ця організація пропонує вести боротьбу проти «ІД» не лише військовими методами або заходами безпеки, але також і за допомогою інших інструментів, наприклад, культурної та ідеологічної контрпропаганди.

ЄС вважає «ІД» терористичним угрупованням. При цьому, країни ЄС беруть участь у західній коаліції, яка бореться з терористами на території Сирії. Проте західні держави не розглядають зараз можливість прямої військової інтервенції в Сирію. Політики США та ЄС побоюються не лише втрат в особовому складі своїх військових, а й радикалізації західних мусульман, що в майбутньому може призвести до терактів.

Загалом у міжнародну коаліції, створену США, входять: Австралія, Австрія, Албанія, Андорра, Бахрейн, Бельгія, Болгарія, Боснія, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Греція, Данія, Європейський Союз, Єгипет, Йорданія, Ірак, Ірландія, Іспанія, Італія, Канада, Катар, Кіпр, Косово, Кувейт, Ліван, Ліга арабських держав, Литва, Люксембург, Македонія, Мальта, Марокко, Молдова, НАТО, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Польща, Португалія, Республіка Корея, Румунія, Саудівська Аравія, Сербія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Україна, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чорногорія, Чехія, Швеція, Естонія, Японія [5].

Участь країн у боротьбі з «ІД» має різну форму, одні держави направляють військову техніку, інші виділяють фінансову допомогу та здійснюють політичну підтримку. Наприклад, фінансове, розвідувальне та матеріально-технічне забезпечення дій здійснюють 20 держав, у тому числі Австрія, Албанія, Угорщина, Ізраїль, Ірландія, Іспанія, Італія, Канада, Кувейт, Люксембург, Нова Зеландія, Норвегія, Республіка Корея, Словаччина, Туреччина, Чехія, Швейцарія, Швеція, Естонія та Японія [1].

Політичну підтримку діям коаліції на міжнародній арені надають ще 22 держави: Єгипет, Греція, Грузія, Іран, Ісландія, Латвія, Ліван, Литва, Македонія, Марокко, Молдова, Оман, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Словенія, Україна, Хорватія, Чорногорія й Фінляндія, а також Тайвань [4].

Боротьба світового співтовариства з «ІД» у кінці 2015 р. і в 2016 р. пов'язана зі знищенням фінансової системи терористичної організації. У 2015 р. була проведена повітряна операція «Tidal Wave II», у результаті якої було завдано шкоди нафтовим

родовищам і знищено нафтопереробні заводи на території Іраку [11]. За оцінками експертів, після цієї операції загальні доходи «ІД» скоротилися на 30 % [9].

У січні 2016 р. американські військові літаки нанесли авіаудари по фінансових установах «ІД», де терористи зберігали мільйони дол. США та іракські динари, які були вкрадені ними під час захоплення територій в Іраку та Сирії ще у 2014 р. [10]. Звісно ці кошти терористи використали б для подальших військових дій і здійснення терористичних актів. Ця операція мала певний позитивний ефект. Лідери «ІД» скоротили заробітну плату бойовикам майже на половину через нестачу коштів [11]. Це призвело до того, що частина бойовиків покинула лави «ІД», оскільки вони отримували великі кошти й не готові ризикувати життям за значно менші гроші.

В результаті активної боротьби світового співтовариства з «ІД» значно скоротилася площа території, яка підконтрольна «ІД». Наприклад, за показниками 2014 р., під контролем організації перебувало до 90 тис. квадратних кілометрів територій із населенням близько 8 мільйонів осіб, переважно сунітів. Станом на квітень 2015 р. в результаті бойових дій терористи втратили до тридцяти відсотків своїх територій, які становлять близько 10 тис. квадратних кілометрів від початку захоплених в Іраку [8].

За даними Лондонського аналітичного й консалтингового центру з оборони та безпеки (IHS), на кінець літа 2016 р. «ІД» втратила 28 % територій контрольованих в Іраку та Сирії на початку 2015 р. З початку року зона влади «ІД» скоротилася з 78 до 65 тис. квадратних кілометрів [6].

Менша активність «ІД» через фінансові проблеми й активізацію діяльності світового співтовариства у 2016 р. є позитивним явищем. Однак не виключено, що зіткнувшись із невдачами на власних територіях, бойовики «ІД» активізуються по всьому світу.

Висновки. «Ісламська Держава» є загрозою для регіональної та міжнародної безпеки, тому міжнародне співтовариство активно виступає проти діяльності цієї організації. Незважаючи на успішну боротьбу країн світу проти «ІД» у 2016 р., ця організація продовжує здійснювати терористичні акти не тільки на Близькому Сході, а й в інших регіонах світу.

Джерела та література

1. Коалиция против ИГИЛ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.igilnews.ru/obshhie-dannye/koalitsiya-protiv-igil.html>
2. Офіційний сайт НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.nato.int/cps/uk/natolive/index.htm>
3. Офіційний сайт Ради Безпеки ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.un.org/ru/sc/documents/resolutions/2014.shtml>
4. Полный список стран, участвующих в коалиции против ИГИЛ под руководством США [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://russian.irib.ir/news/ve-mire/item/234426>
5. Сплочение международных усилий по борьбе с ИГИЛ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://russian.moscow.usembassy.gov/st-isis-09192014.html>
6. Територію «Ісламської держави» порівняли з однією із країн [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://expres.ua/news/2016/10/09/206922-terytoriyu-islamskoyi-derzhavy-porivnyaly-odniyeyu-krayin>
7. Barrett R. Foreign Fighters in Syria and Iraq / Richard Barrett [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://soufangroup.com/foreign-fighters-in-syria/>
8. Lister Ch. «ISIS: What Will the Militant Group Do Next?» / Ch. Lister [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-28053489>
9. Operation Inherent Resolve Spokesman Colonel Steve Warren on Operation Inherent Resolve [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2016/01/251261.htm>
10. Patrick B. Johnston. Cutting the Islamic State's Money Supply / B. Johnston Patrick [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rand.org/blog/2016/03/the-islamic-states-money-problems.html>
11. Robinson E. Cutting the Islamic State's Money Supply / E. Robinson [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rand.org/about/people.html>.

